Hoogtepunten: architectuur

Madrid is wel eens beschreven als de 'stad met duizend gezichten', een beeld dat is ontleend aan de diversiteit van zijn architectuur. In de Oud-Madrileense buurten rond de Plaza Mayor en de Plaza de la Villa staan de rijke, pretentieuze gebouwen uit de 16de eeuw. Ten noordwesten van Madrid wordt de architectuur van het El Escorial *(blz. 128–131)* van Filips II gekarakteriseerd door een onversierde, strenge stijl. De 18de eeuw bracht onder de Bourbons een breuk met oude vormen en de introductie van de nieuwe, bloemrijke barokstijl in de architectuur. Medio 18de eeuw kwamen met het aantreden van Carlos III *(blz. 22)* zuiverder neoclassicistische lijnen in de mode. Terwijl de stad zich uitbreidde, groeide haar liefde voor nieuwe architecturale stijlen. De moderne Madrileense architecten experimenteren continu met nieuwe stijlen en technieken.

Hedendaags
De bouwer van de torens van de Puerta de Europa, die de zwaartekracht lijken te trotseren boven de Paseo de la Castellana, overleefde een financieel schandaal.

Art nouveau
Een treffend voorbeeld van de Madrileense versie van deze kunstvorm is de Sociedad General de Autores de España.

Art deco
Dit monumentale pand, op Gran Vía nummer 39, werd tussen 1926 en 1928 gebouwd door architect Luis Sainz de los Terreros. Nu is de verzekeringsmaatschappij Allianz hier gevestigd.

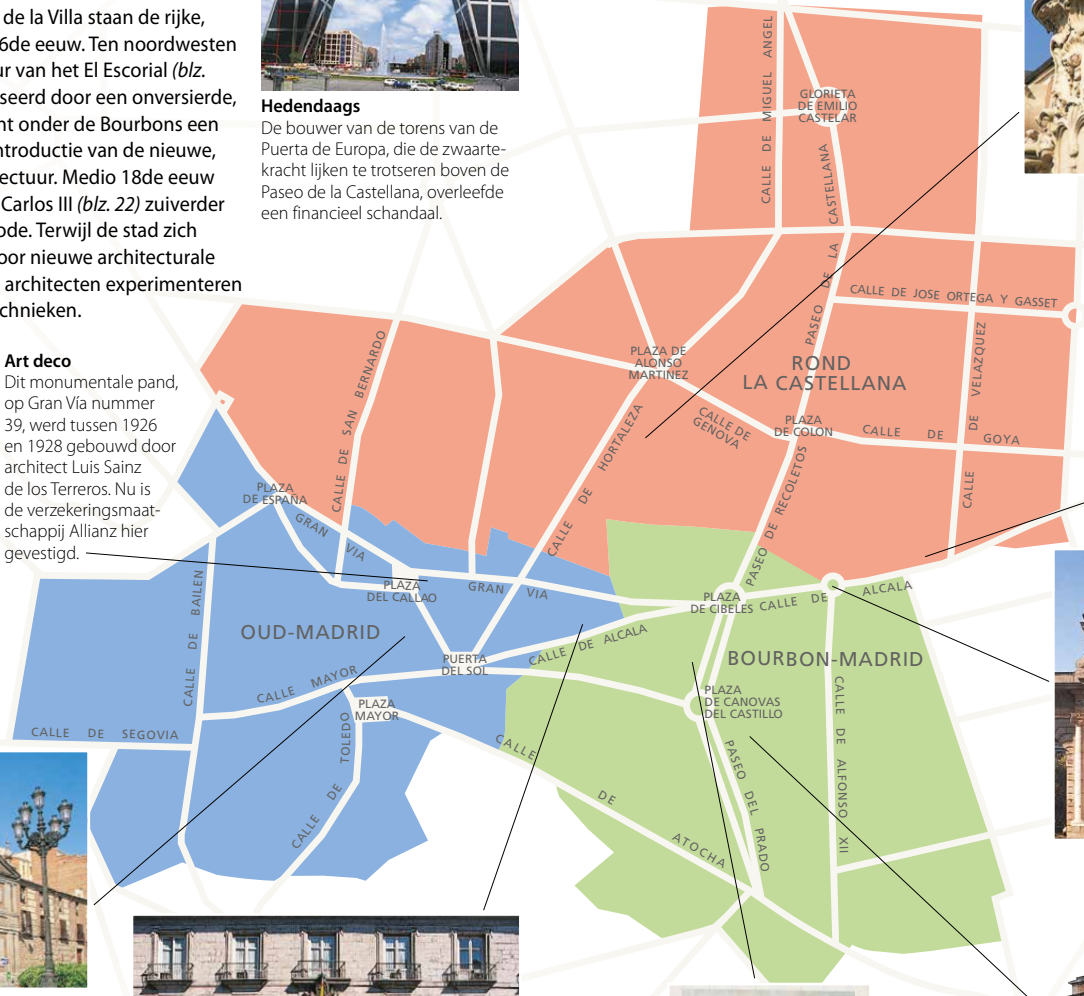

Neomudéjar
De Antiguas Escuelas Aguirre is een goed voorbeeld van deze laat-19de-eeuwse Moorse (neo-)stijl die opgang maakte in Madrid en werd gekenmerkt door ruim gebruik van fijn metselwerk.

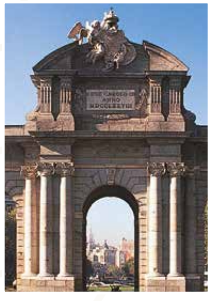

Bourbonbouwkunst
De grootse, op Franse bouwkunst geïnspireerde Puerta de Alcalá *(blz. 70)* is opgericht door Carlos III als deel van zijn plan om oostelijk Madrid te verbeteren. Hij verplaatste het stadscentrum van de Plaza Mayor naar de Paseo del Prado.

Habsburgse bouwkunst
Sinds 1560 biedt dit in rood baksteen en graniet opgetrokken Monasterio de las Descalzas Reales *(blz. 56)* onderdak aan een orde van kloosterzusters, de Ongeschoeide Koninklijke Dames.

Barok
Deze woning werd rond 1720 gebouwd door barokarchitect Jose de Churriguera. Na aankoop door de Real Academia de Bellas Artes in 1773 werd ze ontdaan van de barokdetails.

Franco-architectuur
Het Instituto de Crédito Oficial is gebouwd in de neo-herreriaanse stijl die is ontwikkeld onder Franco en geïnspireerd op de 16de-eeuwer Juan de Herrera.

Neoclassicistisch
Het Museo del Prado *(blz. 82–85)*, dat in 1785 is ontworpen door Juan de Villanueva, illustreert het neoclassicistische streven naar waardigheid en afkeer van de excessen van de barokke architectuur.

0 kilometer 0,5

Onder de loep: Oud-Madrid

Het compacte hart van Oud-Madrid, van de historische Plaza de la Villa tot de drukke Puerta del Sol, is doordrenkt van geschiedenis en staat vol interessante bezienswaardigheden. Op de Plaza Mayor zijn ooit verhoren afgenomen en executies voltrokken door de Inquisitie. Dit plein met zijn arcaden vormt het mooiste staaltje architectuur in Oud-Madrid. Het is een erfenis van de Habsburgers *(blz. 21)*. Andere bezienswaardigheden zijn de Colegiata de San Isidro en het Palacio de Santa Cruz. Stap binnen in een van de vele cafés of loop eens langs de kraampjes van de kleurige Mercado de San Miguel.

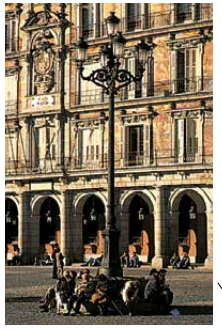

❷ ★ Plaza Mayor
Dit prachtige 17de-eeuwse plein vormt samen met de Puerta del Sol het hart van Oud-Madrid. Onder de arcaden van de vier verdiepingen hoge gebouwen vindt u veel cafés en winkels.

❸ Mercado de San Miguel
Deze markt in een ijzeren bouwwerk uit het begin van de 20ste eeuw biedt diverse delicatessenstalletjes.

❹ ★ Plaza de la Villa
De 15de-eeuwse Torre de los Lujanes is het oudste historische gebouw dat aan dit plein staat.

❺ Basílica Pontificia de San Miguel
Deze imposante 18de-eeuwse kerk heeft een prachtige façade en een sierlijk barok interieur.

❶ ★ Puerta del Sol
De Puerta del Sol is met zijn vele winkels en cafés een van de levendigste gedeelten van de stad.

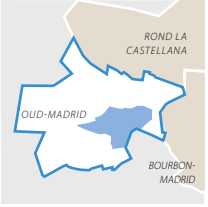

Oriëntatiekaart
Zie Stratengids kaart 1, 3, 4 en 7

Iglesia de San Ginés
Sol Metro
Ruiterstandbeeld van Carlos III
Casa de Correos
Bourbon Madrid
Palacio Real
Oude stadhuis *(antiguo ayuntamiento)*
Casa de Cisneros
Arco de Cuchilleros
Tirso de Molina Metro

BORDADORES
CALLE DEL ARENAL
PUERTA DEL SOL
CALLE DE ALCALÁ
PLAZA MORENAS
CALLE MAYOR
CALLE MAYOR
CALLE DE POSTAS
PLAZA DE LA VILLA
PLAZA MAYOR
CALLE PAZ
CALLE DE CARRETAS
BARCELONA
ESPOZ Y MINA
CALLE DE SACRAMENTO
CORDÓN
PUÑONROSTRO
PLAZA PROVINCIA
PLAZA DE JACINTO BENAVENTE
CUCHILLEROS
CALLE DE TOLEDO
CALLE SALVADOR
CALLE DE LA COLEGIATA

0 meter 100

Symbool
Aanbevolen route

❼ Palacio de Santa Cruz
In dit 17de-eeuwse paleis, gebouwd als hofgevangenis, zit nu het ministerie van Buitenlandse Zaken.

❻ Colegiata de San Isidro
Dit was de voorlopige, aan de 12de-eeuwse patroonheilige van de stad gewijde, kathedraal van Madrid tot de Catredal de la Almudena klaar was (blz. 63).

㉑ Palacio Real

Het koninklijk paleis is gebouwd met de bedoeling indruk te maken. Op deze plek, hoog boven de Río Manzanares, stond eeuwenlang een koninklijk fort, maar nadat dit in 1734 door brand was verwoest, gaf Filips V opdracht hier een echt koninklijk paleis te bouwen. De bouw duurde 17 jaar. Veel van het overdadige decor is volgens de smaak van Carlos III en Carlos IV aangebracht *(blz. 22)*. Het paleis is door de koninklijke familie gebruikt tot Alfonso XIII in 1931 aftrad. Tegenwoordig wordt het Palacio Real alleen ceremonieel gebruikt. De koninklijke familie woont in het minder opzichtige Zarzuelapaleis buiten Madrid. Het Museum van de Koninklijke Collecties, vlak bij het paleis, is eind 2016 opengegaan en herbergt schilderijen, wandkleden en koetsen.

Plaza de Armas
Het plein vormt de toegang tot de apotheek, het Paleis en het Koninklijk Wapenmuseum. Om 12.00 uur op de eerste woensdag van de maand ziet u de wisseling van de wacht.

TIPS VOOR DE TOERIST

Praktische informatie
Calle de Bailén. **Kaart** 3 C2. **Tel.** 914548800. **Open** april–sept.: dag. 10.00–20.00; okt.–maart: dag. 10.00–18.00 uur (toegang tot 1 uur voor sluitingstijd). **Gesloten** 11 mei, 12 okt. en 25 dec. gratis voor inwoners van de EU: april–sept.: wo, do na 18.00; okt.-maart: wo, do na 16.00 uur.
patrimonionacional.es

Vervoer
Ópera. 3, 25, 39, 148.

★ Eetzaal
De versieringen in deze zaal zijn in 1879 aangebracht. De kroonluchters, de plafondschilderingen en de wandkleden tonen de grandeur van de Bourbons en de Habsburgers.

Hal
In de hal leidt een marmeren trap van Sabatini, naast het standbeeld van Carlos III als Romeins keizer, naar boven. Het beschilderde rococoplafond is van Gialquinto.

Apotheek
Deze unieke collectie omvat versierde Talaverapotten en ladenkasten voor het bewaren van kruiden. Het museum bezit boeken met recepten die de koninklijke familie zijn voorgeschreven.

★ Porseleinzaal
De muren en het plafond van deze zaal zijn in opdracht van Carlos III versierd met porselein van de Buen Retirowerkplaats. Het zijn afbeeldingen van engelen en lauwerkransen in overwegend groen en wit.

★ Gasparinizaal
De zaal die genoemd is naar zijn Napolitaanse ontwerper Gasparini, is versierd met overdadige chinoiserie in rococostijl. In de aangrenzende antichambre hangt een portret van Carlos IV door Goya.

De Zuilenhal, eens gebruikt voor koninklijke banketten, is versierd met 16de-eeuwse bronzen en borstbeelden van Romeinse keizers.

Biljartzaal

Hellebaardiershal

Ingang

Eerste verdieping

Bezoekerscentrum

Plaza de Armas

Koninklijk Wapenmuseum

Symbolen
- Tentoonstellingszalen
- Hallen
- Carlos III-zalen
- Kapelzalen
- Carlos IV-zalen

★ Troonzaal
Deze kamer heeft de oorspronkelijke inrichting uit de tijd van Carlos III. De grote spiegels komen van de koninklijke glasblazerij in La Granja.

⓭ Museo Lázaro Galdiano

In dit neorenaissancistische herenhuis zijn bijna 3000 objecten ondergebracht uit de privécollectie van de financier José Lázaro Galdiano (1862–1947). Onder de voorwerpen zijn archeologische vondsten, religieuze voorwerpen, Limoges-email, oude meesters, middeleeuws ivoor, juwelen en zilver, daterend van de 6de eeuw v.C. tot de 20ste eeuw. In 1903 huwde Lázaro de Argentijnse erfgename Paula Florido, waarna zij het huis bouwden om de collectie tot zijn recht te laten komen. Tegen de tijd dat Lázaro overleed, had hij reeds zo'n 13.000 objecten verzameld in Madrid.

Portret van een dame
Joshua Reynolds schilderde dit portret in de late 18de eeuw. Andere Britse kunstenaars in dit museum zijn Constable en Romney.

Schrijftafel met inlegwerk
Van dit soort fijnbewerkte 16de-eeuwse schrijftafels werden er veel naar Spanje geëxporteerd door meubelmakers in Augsburg en Neurenberg. Filips II heeft ooit een dergelijk meubel gekocht.

★ **De heksensabbat** (1798)
Dit schilderij van Francisco de Goya is gebaseerd op een legende uit Aragón, waar de kunstenaar is geboren. Het toont een heksensabbat met de duivel, die is afgebeeld als een soort zondebok.

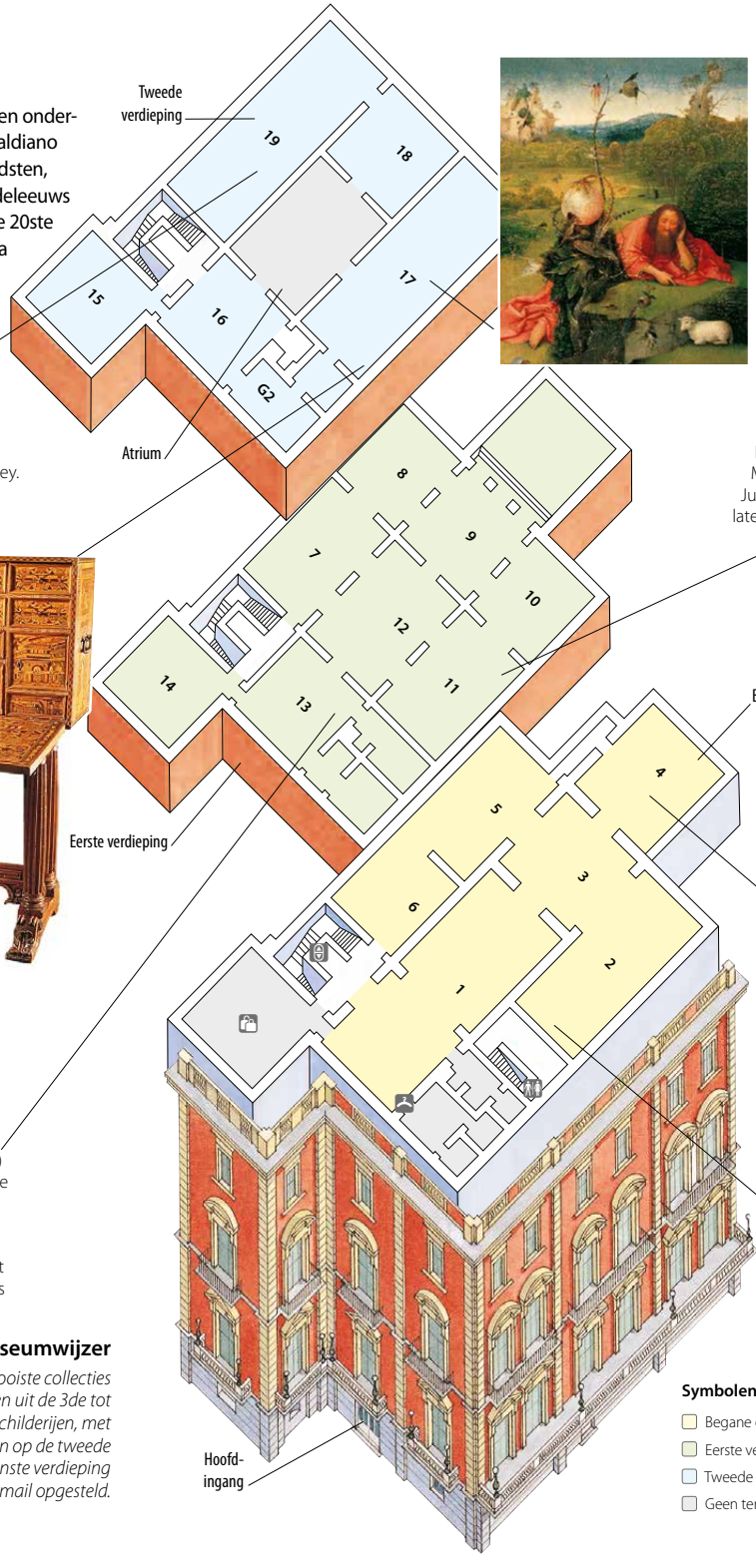

Symbolen
- Begane grond
- Eerste verdieping
- Tweede verdieping
- Geen tentoonstellingsruimte

St.-Johannes de Doper
Omgeven door het lam, symbool van de Zaligmaker, en andere allegorische dieren, rust een contemplatieve Johannes de Doper (ca. 1485–1510) van Hiëronymus Bosch in een landschap dat wordt benadrukt door groteske planten.

Inés de Zúñiga
Dit portret van de gravin van Monterrey is uitgevoerd door Juan Carreño de Miranda in de late 17de eeuw. Ze is gekleed in een Spaanse hoepelrok.

★ **Kromstaf**
Deze prachtige vergulde en geëmailleerde top van een bisschopsstaf is in de 13de eeuw in Limoges vervaardigd. Hij is versierd met gestileerde planten.

★ **Tartessische kan**
Een van de oudste en interessantste archeologische objecten is deze Tartessische bronzen kruik, te bezichtigen in de Schatkamer van het museum, waarvan de tuit een kattenkop is. De kruik stamt van het midden van de 7de eeuw v.C., de Tartessische periode.

Museumwijzer

Op de begane grond vindt u een van de mooiste collecties zilverwerk en sieraden van Europa, met voorwerpen uit de 3de tot de 19de eeuw. De eerste verdieping biedt Spaanse schilderijen, met een aan Goya gewijde zaal. Hoogtepunten op de tweede verdieping zijn de werken van Bosch. Op de bovenste verdieping staan textiel, keramiek, wapens, sculptuur en email opgesteld.

TIPS VOOR DE TOERIST

Praktische informatie
Calle de Serrano 122. **Kaart** 6 E1. **Tel.** 915616084. **Open** ma, wo–za 10.00–16.30, zo 10.00–15.00 uur. **Gesloten** di en feestdagen. (laatste uur gratis). op afspraak. **flg.es**

Vervoer
Rubén Darío, Gregorio Marañón. 7, 14, 16, 19, 27, 40, 150.

BUITEN MADRID

Spanjes enorme centrale plateau bestaat voor een groot deel uit graanvelden en ontzagwekkende okerkleurige vlakten die een lege schoonheid uitstralen. Er zijn echter ook bergen, kloven, bossen en meren vol dierenleven, terwijl de stadjes en steden doordrenkt zijn van geschiedenis, uitgedrukt in de verbluffende bouwkunst, zoals de gotische kathedraal van Toledo en Segovia's alcazar.

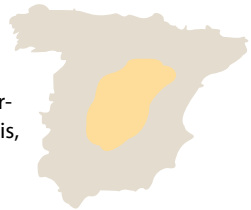

Het is verbazend hoe snel men de slaapsteden en industrieterreinen van Madrid achter zich laat. In de noordelijke siërra's zijn voldoende goede wandelgebieden met prachtig natuurschoon – een toevluchtsoord voor stedelingen die er 's winters gaan skiën en in de hete zomers zeilen of surfen. De Sierra Norte is een paradijs voor vogelaars, vooral rond de Moorse stad Buitrago del Lozoya. Aan de zuidzijde van de Sierra de Guadarrama staat het Escorial, het door Filips II gebouwde koninklijk paleis annex klooster, waar hij zijn rijk regeerde. Vlakbij ligt de Valle de los Caídos, het oorlogsmonument dat door Franco is opgericht. Het kleinere koninklijke paleis van El Pardo ligt tegen Madrid aan. Ten zuiden van de stad ligt het 18de-eeuwse zomerpaleis van Aranjuez in een weelderig park. Historische steden zijn Alcalá de Henares – de geboorteplaats van Cervantes –, Sigüenza, met zijn indrukwekkende kasteel-parador en Chinchón, waar lokale producten worden verkocht onder de krakende houten balkons van het middeleeuwse plein. Segovia, waar de voorgangers van Filips II Castilië regeerden, is in de weekeinden overvol, als bezoekers speenvarken of de befaamde lamsbout proeven en het aquaduct bewonderen – het grootste Romeinse bouwwerk in Spanje. Toledo, de hoofdstad van de Visigoten, is een bijzondere museumstad. Zijn rijke erfgoed is ontstaan uit Moorse, christelijke en joodse cultuur.

Het schilderachtige Monasterio de El Parral in Segovia

◀ *De grootsheid van de Spaanse monarchie* van Luca Giordano, El Escorial